

УДК 811.161.2'27:78]:37.016

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/86-1-49>

Ірина ГАВРИШ,

orcid.org/0000-0001-9313-1058

кандидатка філологічних наук, доцентка,

завідувачка кафедри іноземних мов

Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського

(Харків, Україна) *gavira.ukr.mova@gmail.com*

Марина КОМІНА,

orcid.org/0000-0003-2973-0165

кандидатка філологічних наук,

старша викладачка кафедри іноземних мов

Харківського національного університету мистецтв імені І. П. Котляревського

(Харків, Україна) *komina.hnusa@gmail.com*

УДОСКОНАЛЕННЯ НАВИЧОК УКРАЇНОМОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ МУЗИЧНИХ ПРОФІЛІЗАЦІЙ: РОЗМОВНІ ПРАКТИКИ

У статті основну увагу зосереджено на дослідженні можливостей вдосконалення навичок україномовної комунікації здобувачів музичних профілізацій на рівні усного мовлення. Розглянуто взаємопов'язаність поняття комунікативна компетенція здобувача вищої освіти з поняттями професійне спілкування та соціальна діяльність. Окреслено сутність культури професійного спілкування, що є поєднанням культури перцепції, культури рефлексії, культури комунікації та культури інтеракції, то ж становить собою соціокультурну якість особистості, що адекватно відображає загальнокультурну, професійну та особистісну позицію фахівця й є засобом адаптації до мінливих соціальних умов життя та професійної діяльності через комунікативний, етичний і нормативний аспекти в спілкуванні. Наголошено, що ефективність культури професійного спілкування забезпечують мовна правильність, мовна майстерність та мовна свідомість. Для удосконалення навичок україномовної комунікації на рівні усного мовлення схарактеризовано впровадження імітаційного інтерактивного методу рольової гри, зокрема моделювання відеоінтерв'ю. Описано організаційно-методичні особливості та результати проведення відеоінтерв'ю здобувачами музичних профілізацій у межах практичної роботи над вибірковою мовноорієнтованою дисципліною. Схарактеризовано також проведення заняття/частини заняття у форматі розмовного клубу, що має на меті створення продуктивної та емоційно-позитивної атмосфери комунікації, тему та перебіг якої обирають здобувачі. Наголошено на продуктивності такого формату спілкування й високому рівні вмотивованості здобувачів у долученні та участі в такому обговоренні як на рівні учасників, так і на рівні модераторів. Окреслено роль викладача на етапі підготовки та під час проведення практичних занять, що проводяться з використанням імітаційних інтерактивних методів.

Ключові слова: комунікативна компетенція, культура професійного спілкування, українська мова, інтерактивні методи навчання, метод рольової гри, культура української мови.

Iryna HAVRYSH,

orcid.org/0000-0001-9313-1058

PhD in Philology, Associate Professor,

Associate Professor at the Foreign Languages Department

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts

(Kharkiv, Ukraine) *gavira.ukr.mova@gmail.com*

Maryna KOMINA,

orcid.org/0000-0003-2973-0165

PhD in Philology,

Senior Lecturer at the Foreign Languages Department

Kharkiv I. P. Kotlyarevsky National University of Arts

(Kharkiv, Ukraine) *komina.hnusa@gmail.com*

ENHANCING UKRAINIAN LANGUAGE COMMUNICATION SKILLS OF MUSIC STUDENTS: CONVERSATIONAL PRACTICES

The research paper focuses on exploring opportunities to enhance the Ukrainian language communication skills of students specializing in music, particularly at the level of spoken interaction. It examines the interrelation between the concept of communicative competence in higher education and the notions of professional communication and

social activity. The essence of professional communication culture is outlined as a combination of perceptual, reflective, communicative, and interactional cultures. This integrated framework constitutes a sociocultural quality of the individual that adequately reflects the general cultural, professional, and personal stance of the specialist. It also serves as a means of adapting to dynamic social conditions and professional environments through communicative, ethical, and normative dimensions of interaction. The paper emphasizes that the effectiveness of professional communication culture is ensured by linguistic accuracy, communicative proficiency, and language awareness. To improve Ukrainian language oral communication skills, the implementation of an interactive simulation method – role-play, particularly video interview modelling – is characterized. The organizational and methodological aspects, as well as the outcomes of video interview activities conducted by music students within the framework of a practical module of an elective language-focused course, are described. The structure and features of a full lesson or a segment conducted in the format of a conversation club are also presented, with the aim of fostering a productive and emotionally positive communicative atmosphere. The topic and flow of the discussion are chosen by the students themselves. This format is shown to be effective, demonstrating a high level of student motivation both as participants and as moderators. Finally, the teacher's role during the preparation and delivery of practical classes using interactive simulation techniques is outlined.

Key words: *communicative competence, professional communication culture, Ukrainian language, interactive teaching methods, role-play method, Ukrainian language culture.*

Постановка проблеми. Вільне послуговування державною мовою є не лише необхідною та актуальною вимогою підготовки здобувачів музичних профілізацій у вищій школі, а й природною потребою для розвитку та самовдосконалення музиканта. Пильна увага суспільства до творчості митця, його особистості, поглядів на певні явища чи події обумовлює необхідність постійної роботи над підвищенням рівня культури професійного спілкування, зокрема на мовному рівні, адже презентуючи свою творчість, музикант представляє себе, свою країну, культуру свого народу. Водночас комунікативна компетентність майбутнього викладача музичних дисциплін розглядається як необхідна складова професійно-педагогічної діяльності, що є основою гуманізації навчання, взаєморозуміння та взаємодії учасників освітнього процесу (Скорик, 2016, Кожевнікова, 2020). Отже, удосконалення навичок україномовної комунікації є складником успішної професійної діяльності музиканта.

Аналіз досліджень. Питання формування комунікативної компетенції здобувачів вищої освіти на сьогодні зберігає свою актуальність як об'єкт дослідження педагогів, психологів та лінгвістів. Різні аспекти викладання української мови в закладах вищої освіти з метою формування мовнокомунікативної професійної компетентності окреслено в працях І. Гаценко, І. Дроздової, К. Климової, О. Коваленко, К. Ковальнової, О. Копусь, Л. Мацько, В. Михайлюк, Н. Тоцької, М. Пентиліук, Н. Юрійчук та інших вчених. Проблеми культури спілкування та культури мовлення висвітлено в працях Н. Бабиць, В. Бадер, З. Бакум, С. Єрмоленко, М. Ільяш, К. Климової, А. Коваль М. Пентиліук, І. Хом'яка та інших вчених), шляхи вдосконалення мовленнєвої діяльності подано в дослідженнях В. Мельничайко, М. Пентиліук, Г. Шелехової та інших.

Привертають увагу й розвідки про формування комунікативної компетенції музиканта – викла-

дача музичних дисциплін в аспекті професійної підготовки (Т. Агейкіна-Старченко, Н. Лупак, Л. Кожевнікова, Є. Проворова, Т. Скорик). Однак, питання формування та вдосконалення україномовної комунікативної компетенції здобувачів музичних профілізацій на сьогодні ще не достатньо висвітлено.

Мета статті. Окреслити можливості вдосконалення навичок україномовної комунікації здобувачів музичних профілізацій на рівні усного мовлення. Схарактеризувати імітаційні інтерактивні методи навчання (моделювання відеоінтерв'ю, проведення розмовного клубу як форми колективної мовної роботи), що слугують вдосконаленню україномовної комунікативної компетенції здобувачів вищої музичної освіти.

Виклад основного матеріалу. Комунікативна компетенція здобувача виявляється у його професійному спілкуванні, яке трактується як багатоплановий процес становлення та розвитку контактів, заснований на потребі спільної діяльності, що включає такі функції: а) регулятивну (регулює офіційні стосунки в державноправовій і суспільній сферах); б) комунікативну (обмін інформацією); в) інтерактивну (обмін діями); г) перцептивну та рефлексивну (взаємсприймання і встановлення взаєморозуміння між комунікантами). Реалізація функцій спілкування та вміння використання його видів, типів і форм є передумовою культури професійного спілкування (Кочина, 2014: 65). Культура професійного спілкування, на думку О. Берестенко, є поєднанням культури перцепції, культури рефлексії, культури комунікації та культури інтеракції (Берестенко, 2013: 23–25), де культура перцепції – адекватне сприймання співрозмовника, вміння формувати та підтримувати позитивне ставлення до інших на основі емпатії, співчуття, симпатії, настанови на позитивне, конструктивне ставлення до співрозмовника, яке забезпечує емоційно-чуттєве задоволення та заро-

дження інтересу до продовження контактів; культура рефлексії – уміння формувати нову спільну мову в діалозі незалежних особистостей, через певні знання, способи, види, форми, методи, прийоми; культура комунікації – готовність передати або прийняти необхідну інформацію достатньої кількості та якості, її розуміння, грамотність, дикцію, артикуляцію та інше, також уміння подолати комунікативні бар'єри та здатність їх самому не створювати, включає технічну легкість, простоту спілкування, швидкість та повноту формування загальних змістів; культура інтеракції – уміння конструктивно співпрацювати, здатність знаходити спільні інтереси, орієнтацію на розвиток відносин, взаємний позитивний результат.

На багатозначності поняття культури професійного спілкування наголошує й М. Пентиліук (Пентиліук, 2015: 148–149), трактуючи його як соціокультурну якість особистості, що адекватно відображає загальнокультурну, професійну та особистісну позицію майбутнього спеціаліста та є засобом адаптації до мінливих соціальних умов життя й професійної діяльності через комунікативний, етичний і нормативний аспекти в діловому спілкуванні. Поділяємо думку дослідниці, що ефективність культури професійного спілкування здобувача вищої освіти забезпечують мовна правильність (передбачає знання й дотримання мовцем узвичаєних сучасною суспільно-мовленнєвою практикою мовних норм (орфоепічних, лексичних, граматичних, стилістичних); мовна майстерність (визначається багатством активного словника, умінням відібрати із співіснуючих варіантів найточніший у семантичному, стилістичному, експресивному відношенні, що відповідає комунікативним намірам мовця) та мовна свідомість (стійке прагнення мовця до вдосконалення власного мовлення).

Підхід до здобуття освіти з позиції мовної свідомості сприяє подальшому формуванню мовних навичок здобувачів музичних профілізацій під час опанування української мови за професійним спрямуванням на першому році навчання, обранню мовноорієнтованих дисциплін з вибіркового блоку на третьому та четвертому роках навчання, поглибленню знань з української мови шляхом участі в мовних, мовно-літературних конкурсах, майстер-класах, відвідування гостьових лекцій знаних філологів тощо.

Опанування української мови за професійним спрямуванням має на меті вироблення навичок оптимальної мовної поведінки в професійній сфері: вплив на співрозмовника за допомогою комунікативно виправданих мовних засобів відповідно до

ситуації спілкування в науковій та офіційно-діловій сферах, робота з текстами за обраним фахом на рівні продукування та редагування, засвоєння музичної термінології, дотримання норм культури спілкування. Здобувачі мають змогу розвивати навички писемного та усного професійного спілкування (тематика доповідей, діалогів стосується історії чи теорії музики, об'єктом обговорення є постаті відомих виконавців, композиторів, музичних педагогів, музичні інструменти, музичні твори тощо).

Поглиблення комунікативних навичок під час вивчення культури української мови в сучасному вимірі передбачає можливість попрацювати над публіцистичним та художнім стилями, ознайомитися з сучасними мовними тенденціями, пильніше придивитися до специфіки використання писемного та усного мовлення відповідно до комунікативної ситуації. Традиційною є практика проведення початкового та підсумкового опитування здобувачів щодо очікувань від роботи над вибірковою дисципліною та отриманих результатів. Серед очікувань здобувачів можна виділити: підвищення рівня грамотності, ознайомлення з практиками переконання, збільшення словникового запасу, зокрема робота з неологізмами, повернення в активне вживання питомих українських слів тощо. Така поінформованість зумовлює добір завдань та методів, які відповідають концепції поглиблення мовленнєвих навичок і корелюються із запитамі здобувачів. Взаємопов'язаність професії музиканта з популярністю, зокрема й увагою представників засобів масової інформації, зумовила використання під час опанування дисципліни інтерактивного методу рольової гри, який розуміємо як створення ситуації, що імітує життєву, у якій людина може зробити певні помилки, не нашкодивши собі в реальному житті й тим самим здобути неоціненний досвід (Козинець, 2015). Під час проведення рольової гри завдання викладача полягає в тому, щоб координувати дії учасників, корегувати мовнокомунікативні й поведінкові помилки, стимулювати студентів до висловлення власних думок та подальшого обговорення ситуації, що склалася, з метою оцінювання якості гри, особливо – комунікативної компетенції, яку виявили учасники (Поздрань, 2020: 97). Здобувачі мали змогу змодельовати відеоінтерв'ю, кожен учасник отримав нагоду спробувати себе і в ролі інтерв'юера, і в ролі респондента. Дехто з музикантів уже мав досвід участі в інтерв'ю, обговорення такого досвіду сприяло посиленню мотивації здобувачів до виконання такого завдання. Опрацювавши інформацію про інтерв'ю як діало-

гічний жанр, етапи його підготовки та проведення, види інтерв'ю, типові помилки як інтерв'юера, так і респондента, переглянувши запропоновані викладачем фрагменти інтерв'ю, та обговоривши їх, здобувачі долучилися до формування банку питань для інтерв'ю з музикантом (вони мали змогу запропонувати до банку питань ті, на які хотіли б відповісти самі, однак вибір питань залишався за інтерв'юером). Також здобувачам було запропоновано обрати співрозмовника без взаємних повторів, оскільки дисципліна вибіркова й до групи включено здобувачів різних профілізацій, це зумовило можливість краще познайомитися один із одним. Здобувачі мали змогу вибудувати стратегію розмови, обговорити з респондентом моменти, які він не готовий обговорювати або про що він навпаки хотів би розповісти тощо. Перегляд відеоінтерв'ю проілюстрував навички комунікативної компетенції здобувачів щодо стратегії та тактики спілкування, вміння прогнозувати розвиток комунікативної ситуації та сприймати непрогнозовані відповіді й реагувати на них, налаштованість на створення позитивної атмосфери спілкування. Належна підготовка сприяла демонструванню досить високого рівня мовленнєвої культури, зокрема дотримання орфоепічних, акцентуаційних, лексичних, граматичних та стилістичних норм (робота мала бути виконана в публіцистичному стилі), урахування комунікативно-риторичних якостей мовлення: змістовність, правильність, логічність, точність, доречність, виразність, чистоту, емоційність, щирість. Дібрані питання були особистісно орієнтованими, стосувалися творчості музикантів, українських музичних традицій та сучасних музичних тенденцій, музикотерапії, роботи з юними музикантами та ролі музики під час війни. Здобувачі демонстрували вміння вільно послуговуватися фаховими термінами, аргументувати свою позицію.

Здобувачі, переглядаючи роботи, мали змогу проаналізувати їх щодо відсутності/наявності комунікативних невдач, до яких В. Зайцева відносить: непідготовленість до спілкування, недоречність або несвоєчасність, неухважність, непослідовність, нелогічність, неправильно дібраний жанр, порушення норм і правил поведінки тощо) та бар'єрів спілкування (бар'єр негативних емоцій, інформаційний бар'єр, психологічний – різні інтереси, соціальний – соціальна перевага співрозмовника, естетичний – антипатія до співрозмовника, бар'єр поганого настрою, бар'єр сприйняття, бар'єр мови, бар'єр настанови, бар'єр першого враження тощо) (Зайцева, 2019: 122). Аналіз поодиноких комунікативних недоліків та обговорення можливостей

їх усунення сприяли підвищенню вмотивованості здобувачів працювати над удосконаленням комунікативних навичок.

Попри те, що організація та робота розмовних клубів, які часто відносять до неформальної освіти, традиційно орієнтована на поглиблення знань з іноземної мови, на чому наголошує Л. Гапон (Нароп, 2023), та формування навичок міжкультурної взаємодії (Вишневецька, 2026), ми переконані, що така форма колективної мовної роботи може бути використана й для вдосконалення комунікативних навичок з рідної мови, оскільки за такого формату роботи комунікування є і засобом, і метою. Після опрацювання тем, що орієнтовані на поглиблення знань зі специфіки усної комунікації та подолання комунікативних бар'єрів, здобувачі отримали завдання підготуватися до обговорення теми у форматі розмовного клубу. Уважаємо за доцільне підготовку такого заняття/частини заняття реалізовувати з урахуванням основних засад організації та роботи розмовних клубів, зокрема: свобода висловлювання, обмін ідеями, взаємопідтримка, доброзичлива атмосфера спілкування. Здобувачі отримують можливість обрати тему розмови із запропонованих викладачем або ініціювати власну тему, обирають статус учасника обговорення або модератора зустрічі, доцільним видається визначити двох модераторів, що слугуватиме посиленню навичок командної роботи, збалансуванню вербального навантаження під час засідання та зниженню ризиків технічних проблем (за умови проведення засідання розмовного клубу з використанням засобів унаочнення/проведення в дистанційному форматі). Подальша підготовка має двовекторний характер: учасники обговорення заздалегідь отримують інформацію про тему засідання, орієнтовні питання, що виносяться на обговорення; модератори вибудовують сценарій проведення засідання. На цьому етапі викладач взаємодіє з модераторами щодо окреслення мети, завдань, комунікативної стратегії засідання розмовного клубу, бере участь в обговоренні видів завдань/форм взаємодії тощо.

Досвід проведення заняття, що імітує засідання розмовного клубу, дає підстави констатувати продуктивність такої роботи як для учасників обговорення: досвід колективного обговорення теми, що викликає жвавий інтерес, можливість вільного самовираження – подання власного бачення проблеми та шляху її вирішення, урахування особливостей ситуативного мовлення, аналіз мовлення учасників обговорення тощо; так і для модераторів засідання – це можливість вияву лідерських якостей і їх ілюстрування на мовному рівні (керування діалогом, уник-

нення ситуацій переходу діалогу в суперечку, підтримання темпу обговорення, активізування/згортання обговорення тощо), досвід роботи в команді та мовної взаємодії на умовах партнерства на підготовчому етапі та під час засідання. Викладач має змогу координувати роботу здобувачів, долучатися в разі потреби більш чи менш активно та ініціює визначення комунікативних аспектів, над удосконаленням яких здобувачам ще варто попрацювати. Оскільки вибіркова дисципліна передбачає залучення до групи здобувачів різних профілізацій, запропоновані здобувачами теми для обговорення стосувалися різних аспектів роботи музикантів (виконавців-інструменталістів, виконавців-вокалістів, композиторів, диригентів та музикознавців) чи студентського життя загалом: «Що із двох – успіх чи невдача – найбільше впливає на наше життя», «Технології: гаджети, соціальні мережі та їх вплив на наше життя», «Улюблені музичні жанри: історія та сучасність», «Видатні постаті музичного мистецтва: питання авторитету в мистецтві», «Музичний інструмент в моєму житті: граю, слухаю, надихаюся», «Сучасні тренди в музичній індустрії, можливості для молодих митців та інші актуальні питання», «Музика та суспільство: роль митця у світі» тощо. Мали досвід проведення засідання розмовного клубу з теми, обраної модераторами та засідання розмовного клубу з теми,

яку здобувачі обрали шляхом голосування, ініційованого модераторами, що у свою чергу демонструє бажання здобувачів співпрацювати на засадах взаємоповаги та готовності до діалогу.

Висновки. Удосконалення комунікативної компетенції музиканта, яка включає вміння чітко, послідовно та логічно висловлювати свої думки й переконання, залежно від комунікативної ситуації обирати найбільш доцільні інформаційні засоби, вільно оперувати професійною термінологією, переконувати, аргументувати, вести результативні ділові бесіди, обговорення творчих проєктів, долати бар'єри спілкування, створювати та підтримувати власний імідж, є необхідним для підвищення рівня культури професійного спілкування. Використання інтерактивних методів навчання, зокрема моделювання відеоінтерв'ю та проведення практичного заняття/частини заняття у форматі засідання розмовного клубу слугують активізації навичок ініціювання та підтримання продуктивного обговорення, дотриманню усіх видів мовних норм, підвищенню рівня культури спілкування рідною мовою. Пошуку нових продуктивних шляхів удосконалення навичок україномовної комунікації здобувачів мистецьких закладів вищої освіти можуть бути присвячені подальші наукові дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Берестенко, О. Г. Культура професійного спілкування : навч.-метод. посіб. для студ. II курсу всіх спец. гуманіт. профілю ден. та заоч. форм навчання. Держ. закл. «Луган. нац. ун-т імені Тараса Шевченка». Луганськ. Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». 2013. 299 с.
2. Вишневецька, М.О. Роль розмовного клубу у підготовці студентів до міжкультурного спілкування в умовах глобалізації. Стратегії міжкультурної комунікації в мовній освіті сучасного ВНЗ: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ. конф. Київ. КНЕУ. 2016. С.67–69.
3. Зайцева, В. В., Яремчук, Н. С. Культура професійного спілкування. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія Філологія. Вип. 42 (3). 2019. С.121–123.
4. Кожевнікова, Л. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Наукові записки: науковий збірник Центральноукраїнський ДПУ імені В. Винниченка Вип.188. Педагогічні науки. Кропивницький. 2020. С.91–95.
5. Козинець, І. І. Застосування активних форм і методів навчання під час вивчення української мови за професійним спрямуванням. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2676 (дата звернення: 20.04.2025)
6. Кочина, В. В. Сутність і структура поняття «культура професійного спілкування» майбутніх фахівців залізничної галузі. Вісник Національного університету оборони України. Вип. 4. 2014. С.63–67.
7. Пентиліук, М. Культура професійного спілкування майбутніх фахівців. Науковий вісник Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського. Педагогічні науки. № 4. 2015. С.137–142.
8. Поздрань, Ю. В., Зозуля, І. Є., Франчук, Н. Л. Сучасні тенденції в методиці викладання української мови за професійним спрямуванням. Закарпатські філологічні студії. Випуск 13. Том 1. 2020. С.94–98.
9. Скорик, Т. В. Формування комунікативної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психолого-педагогічні науки. Вип. № 3. Ніжин: Вид-во НДУ ім. М. Гоголя. 2016. С. 108–111.
10. Hapon, L. Speaking Club as an Effective Way of Non-Formal English Learning in School and Adult Education. Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ», 2023. P.185–186.

REFERENCES

1. Berestenko, O. H. (2013). Kultura profesiinoho spilkuvannia: navch.-metod. posib. dlia stud. II kursu vsikh spets. humanit. profilu den. ta zaoch. form navchannia [Professional Communication Culture: Educational and Methodological Manual for 2nd-year Students of all Specialties of the Humanities Profile, Full-time and Part-time Study]. Derzhavnyi zaklad

- «Luhanskyi natsionalnyi universytet imeni Tarasa Shevchenka». Luhansk: Publishing House of the State Institution «Taras Shevchenko LNU». 299 p. [in Ukrainian].
2. Vyshnevskaya, M. O. (2016). Rol rozmovnogo klubu u pidhotovtsi studentiv do mizhkulturnoho spilkuвання v umovakh hlobalizatsii [The Role of a Conversation Club in Preparing Students for Intercultural Communication in the Context of Globalization]. *Strategii mizhkulturnoi komunikatsii v movnii osviti suchasnoho VNZ: zbirnyk materialiv Mizhnarodnoi nauk.-praktychnoi konferentsii*. Kyiv: KNEU. P. 67–69. [in Ukrainian].
3. Zaitseva, V. V., Yaremchuk, N. S. (2019). Kultura profesiinoho spilkuвання [Culture of Professional Communication]. *Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Serii: Filolohiia*. Issue 42 (3). P. 121–123. [in Ukrainian].
4. Kozhevnikova, L. V. (2020). Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Developing Communicative Competence in Future Music Teachers]. *Naukovi zapysky: naukovyi zbirnyk Tsentralnoukrainskyi DPU imeni V. Vynnychenka. Pedahohichni nauky*. Issue 188. Kropyvnytskyi. P. 91–95. [in Ukrainian].
5. Kozynets, I. I. (2015). Zastosuvannia aktyvnykh form i metodiv navchannia pid chas vyvchennia ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam [Application of Active Teaching Methods and Techniques in Learning Ukrainian for Professional Purposes]. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=2676 (accessed: 20.04.2025). [in Ukrainian].
6. Kochyna, V. V. (2014). Sutnist i struktura poniattia «kultura profesiinoho spilkuвання» maibutnikh fakhivtsiv zaliznychnoi haluzi [The Essence and Structure of the Concept «Professional Communication Culture» of Future Specialists in the Railway Field]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy*. Issue 4. P. 63–67. [in Ukrainian].
7. Pentyliuk, M. (2025). Kultura profesiinoho spilkuвання maibutnikh fakhivtsiv [Professional Communication of Future Specialists Culture]. *Naukovyi visnyk Mykolaivskoho natsionalnoho universytetu imeni V. O. Sukhomlynskoho. Pedahohichni*. No. 4. P. 137–142. [in Ukrainian].
8. Pozdran, Yu. V., Zozulia, I. Ye., Franchuk, N. L. (2020). Suchasni tendentsii v metodytsi vykladannia ukrainskoi movy za profesiinym spriamuvanniam [Modern Trends in Teaching Ukrainian for Professional Purposes]. *Zakarpatski filolohichni studii*. Issue 13, Vol. 1. P. 94–98. [in Ukrainian].
9. Skoryk, T. V. (2026). Formuvannia komunikativnoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva [Developing Communicative Competence in Future Music Teachers]. *Naukovi zapysky NDU im. M. Hoholia. Psykholohopedahohichni nauky*. Issue No. 3. Nizhyn: Publishing House of M. Hohol NDU. P. 108–111. [in Ukrainian].
10. Hapon, L. (2023). Speaking Club as an Effective Way of Non-Formal English Learning in School and Adult Education. *Collection of scientific papers «ΛΟΓΟΣ»*. P. 185–186.